

felvetésében, sem mondanivalójában nem kifejezetten eredeti módon. A Földünk éghajlatában az emberiség okozta visszafordíthatatlan változások miatt bekövetkező természeti katasztrófa a témája a német ULU BRAUN *Fish Soup* (2006) című meseszerű, többféle animációs technikával vegyített munkájának. A belga PIETER GEENEN *Atlantisa* (2008) korunk egyik legnagyobb és legvitatottabb természeti beavatkozásával, a kínai Jang-Ce folyón felépített gáttal foglalkozik. A 11 perces éjszakai felvétel egy valószínűtlen, omladozó épületekkel szegélyezett, szellemek lakta világot fedez fel, utolsó híradásként egy eltűnőben levő civilizációról. A szlovák STANISLAV VESELOVSKÝ *Half-life 2* (2007) című munkája az azonos elnevezésű számítógépes játék tökéletes mása valódi reklámokkal, a média erőszakosságára és az állandóan jelenlévő hirdetések egyénre gyakorolt befolyására utalva. A francia szerzőpáros, NINON LIOTET és OLIVIER SCHULBAUM *Dictaphonetics* (1998) című munkája pedig egy angol nyelvű, szövegfelismerő szoftvert mutat be, amely francia szavakat, tulajdonneveket próbál vizualizálni és hangosan felolvasni, a kiejtésbeli nehézségek miatt kevés sikerrel, ám annál viccesebben.

A szervezőket dicséri a korábbi évek gyakorlatához hasonlóan a nemzetközi kontextus megteremtése a magyar művészek munkái számára, valamint a kiállítások mellé szervezett kísérőprogramok, legyenek azok szakmai workshopok, előadások vagy koncertek. Az egyes kiállítások mellé szerkesztett kísérőanyag pedig már tényleg csak hab a tortán, még akkor is, ha oly kevés az érdeklődő közönség.

ULU BRAUN
Fish Soup, 2006, DV, 10 min

STANISLAV VESELOVSKÝ
Half-Life 2: Reklama, 2007, screen capture, 9:25 min

Gálosi Adrienne

Harmadt ifjúság

Diplomakiállítás 2009

- Hattyú Ház Kortárs Művészeti Kiállítótér, Pécs
- 2009. július 7 – augusztus 7.

■ A nyári hőségben a HattyúHáz Galériában volt látható a Pécsi Tudományegyetem Művészeti Kar Vizuális Művészeti Intézet végzős képzőművész hallgatóinak diplomakiállítása. Biztosan voltak, akiket felfrissített, másokat inkább talán lehűtött a tárlat, s azt hiszem, a különbség leginkább az előzetes elvárásokban rejlik. A fő probléma az lehet, hogy milyen művészetszemléletet várunk el a fiatal művésztől, s persze egy diplomakiállítás mindig felteszi azt a kérdést is, hogy kirajzolódik, kiolvasható-e a művekből valami arról az iskoláról, melynek tanítványai voltak.

Az iskola mestereiből és művészettörténészekből állt össze az a zsűri, amely helyezéseket állapított meg és díjakat is osztott. A legnagyobb elismerést GAJCSI BLANKA szobrászművész kapta, *Pinoccina* című munkája képviseli az iskolát a csehországi Klenovában a Klatovy Galéria *Start Point* című kiállításán, amely Európa művészeti egyetemén frissen diplomázók munkáiból mutat be válogatást. Teljes joggal esett a döntés erre a műre, mivel ez tekinthető a kiállítás egyetlen olyan darabjának, amely a kortárs képzőművészetre oly jellemző komplex látás- és gondolkodásmódot úgy mutatja fel, hogy azt képes is magas színvonalon megvalósítani egy sokrétű projekt formájában. A fiatal szobrászművész elkészítette önmaga életnagyságú fabáb mását, „ő” lett Pinoccina. A báb megformálása követi a hagyományos Pinocchio ábrázolásokat, de tovább szövi a bábulét és az eleven lét kérdéseit. Pinoccina mindvégig élő, abban az értelemben, hogy „gazdája” életében a legtermészetesebb módon

GAJCSI BLANKA
Pinoccina, 2009
installáció

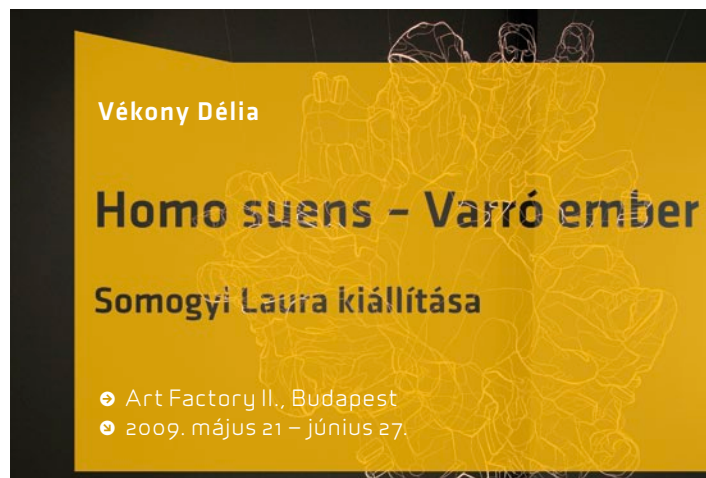
van jelen. Gajcsi ugyanis megutaztatja a bábút, legszemélyesebb élettereibe helyezi be önmaga mellé, majd ezekről a sokszor igen intim helyzetekről egy fotósorozattal számol be. Izgalmas ez az újrakonstruált önálló mikrovilág, amelyben egyszerre van jelen a felépített színpadi rendezés atmoszférája és az improvizáció játékosága. Előzményként eszünkbe juthatnak Anna Margit bábuteumatikájú művei, de Gajcsi nem annyira szerepeket keres és „próbál fel”, inkább az identitás felé közelít az elevenség felől. A valódi élet mibenlétere kérdez rá, mivel a báb és az ember felcserélhető, vagy egymás társaként, látszólag ugyanazt az eleven életet élik.

Fabényi Júlia a Janus Pannonius Múzeum nevében két díjat adott át: SZABÓ KLARISSZA MÉDEA (vizuális nevelőtanár szak) *Bűgőcsiga* című szobrászati alkotása volt az egyik díjazott. Ez a három forrasztott bádogformából összerakott, távolról súlyokkal mozgatható alkotás hangokat ad ki (ezt akár bűgőcsiga hangjának is hallhatjuk). A hagyományos szobrászati munkák közül – nem volt sok belőlük – valóban ez a munka volt képes leginkább továbbgondolni az egyszerű motívumra korlátozott formátár adta játéklehetőségeket. Kíváncsi lettem volna még RIGÓ TAMÁS *Transzparencia VII.* című szobrászati művére is, ez azonban csak fotódokumentáció formájában volt jelen. E nagyméretű, kissé tojásdad forma fémből készült, a képek tanúsága szerint mintegy növényi ornamentika módján fonja meg önmagából saját áttetsző struktúráját. A másik díjat HORVÁTH RITA festőművész *Én és az őstöntér* című festménye kapta. E két, elkülönülő félre osztott képen, bár a két képmező határa radikálisan kijelölődik, mégis áthajlanak egymásba, finoman jelezve ezzel azt a paradoxont, ahogyan az én próbálja magát elhatárolni attól az őstöntértől, amely mégis meghatározója. Egymással kerül feszültségbe itt a figuratív expresszivitás egy nem azonosítható önarckép formájában, s egy tárgyi vonatkozásoktól megfosztott, a szín képépítő erejére és a gesztusos előadás szuggesztivitására hagyatkozó festői előadásmód. БОТКА ИЛИК *Betondzsungel* című nagyméretű, háromrészes pannószerű képe mint nonfiguratív alkotás a színek ritmusára, a foltok rendszerére épül, és sikerül olyan lüktető elevenséget teremtenie a vásznon, ami a festői eszközök szűkszavú, de átgondolt használatáról árulkodik. KOVÁTS NIKOLETTA *Test-más* és PRELL NOÉMI *Cím nélkül II.* művei csatlakoznak ahhoz a műfaji és tematikus irányhoz, amely a nőiség kérdéseit fogalmazza meg. Kováts két képet helyez egymás mellé párdarabként, mindkettőn ugyanaz a térdelő női akt, intenzív vörös alakok, határozott kontúrokkal, erőteljes ecsetvonásokkal. A két alak egymásra néz, s félbehagyott karjaik a két kép közti térben érintkeznének, azonban az alakoknak ezt a találkozását ellenpontozza, hogy valójában arctalan, babszerű figurákat látunk. Prell képén egy kuporgó női alak látható, szintén személyiségtől megfosztva, hiszen az arc helyén egy maszkszerű fej van, melynek színe az alak által vetett árnyakban ismétlődik meg (Moizer Zsuzsa festményein láthattunk már évekkal ezelőtt ilyen alakokat). Ezek a képek – kiegészülve JUHÁSZ FANNI *Bábu* című, függőleges falsíkra terített, különböző anyagokból épített figurájával – azt jelzik, hogy a bábu és a maszk az a tematika, amely lehangsúlyosabban van jelen a kiállításon, ami talán érthető is fiatalok esetében, ahol a művek az identitásformálódás tanúi is.

CSIK RICHÁRD
Parkban, 2009, olaj, vászon

CSIK RICHÁRD *Park* című festménye szép munka, a természeti tájat, s benne az alakokat az ábrázolás színeivel és technikájával olyaná oldja, mintha a napon zöldesen fénylő benzín mosná át az egész tájat, s ezzel a park idilli képét a gyűlékonyság, az égés veszendőségének hangulatával itatja át. HATALA PÉTER *Do it at home* című képe szándékosan mutatja fel a festő kiváló szakmai felkészültségét: témája ironikus, hiszen egy enteriőrben jelenik meg a görkorsolyázó, s a félmeztelen biciklis lábán kocsisolyával, hogy éppen ráugorjon a padlózatba sülyesztett víz- vagy jégfelére. A helyzet abszurditása, amely szemben áll az ábrázolás precíz realizmusával, valamint a megjelenített belső tér redukált, geometrikus világa ízig-vérig trendi munkává teszi. Nem könnyű megfogalmazni, miért nem kizárólag „frissítő” hatású ez a kiállítás, hiszen összességében jók a művek, mégis maradt hiányérzetem. Persze, egy kezdő képzőművésznek sem könnyű manapság, amikor a művészek által bármely tradíció fonala éppúgy továbbszótható, mint ahogy el is vágható. Fő tájékozódási pontként marad az inspirálva orientáló szellemi közeg, az iskola, amely itt, és most, nagyon is rajta hagyta nyomát a műveken. Ennek pozitív hozadéka a magas szakmai színvonal, a szellemileg is kidolgozott művek, negatívuma viszont a sok „ismert” kép, amelyekhez hasonlók minden pécsi diplomakiállításon megjelennek. Kevés volt a friss fogékonyság, az ifjúi hevület, s kicsit sok volt a korrektség – ezek a fiatalok mintha már mind túljutottak volna a dackorszakon. De egyelőre talán nem is az a fontos mit csinálnak, hanem az, hogy miként; a megtalált feladat hogyan nyeri el erőteljes előadásmódját, miként állítódik intellektuális fénybe, s engedi az alkotó személyiségét átcillanni magán. S innen nézve nincs okunk félteni őket.

■ Elegáns, minimális kiállítási környezet, három fehér, egy fekete fal, előtte pókháló-szerű könnyedséggel lebegő fonalak, cérnák... Ez a kép fogadja a nézőt, amint belép SOMOGYI LAURA *Homo suens* kiállítására.

Somogyi festőművészként diplomázott, és tíz éve foglalkozik cérnainstallációkkal. A Derkovits-ösztöndíjas művész külföldi megjelenései (pl. ArtBasel Miami) mellett legutóbb az Iparművészeti Múzeum *Ahogy a varrócérna kerül a gombot'* kiállításán találkozhattunk munkáival. Az Art Factory II is hasonló alkotásoknak ad teret. A kiállítás két installációból és egy fotóból áll. A fotó, mely az installációkat erősíti, nem más, mint a kiállító művész portréja, amelyen Francisco Goya J.A.C. Bermudez feleségének képmásával azonosítja magát.² A két installáció folytatja a fotó által felvetett gondolatmenetet; s amíg kibogozódnak a szálak, rájövünk, hogy a légius fonal-kavalkád egyrészt berögzült művészeti sémákat kérdőjelez meg, másrészt társadalom-kritikát is gyakorol.

Hogyan is válik láthatóvá ez a kritikus üzenet? Somogyi a fekete-fehér fotón a nagy festészet árnyékába pozicionálja magát. A hetvenes, nyolcvanas évek feminizmusa játszott hasonló, átértelmező gondolatokkal (megemlíthetném itt Cindy Sherman *History of portraits* című 1990-es fotósorozatát, ahol a művész híres műalkotások beállításait és modelljeit parodizálja, illetve értelmezi át).

Úgy tűnik, hogy ez a téma még harminc év távlatából is felmerül... miért is? Sok kritika éri manapság a művészettörténetet, hogy miért nem tud átlendülni

1 L. Pelesek Dóra: *Modern ujjgyakorlatok*, Balkon, 2009/4., 22-24.
2 Francisco Goya: *Sra Juan Agustín Ceán Bermúdez képmása*, 1785